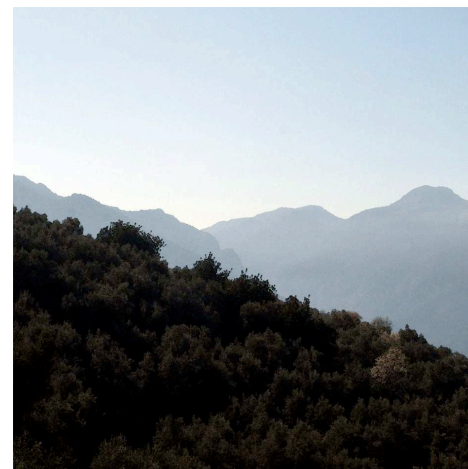
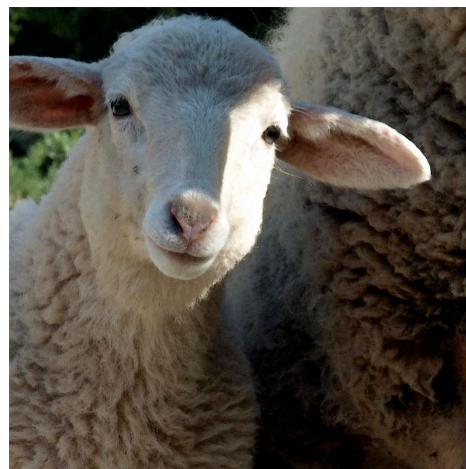

El paisatge com a recurs educatiu

[o mirar la Serra amb uns altres ulls],

per Catalina Colom Socias i Pere Crespí Isern, mestres del CP Es Puig de Sóller.

Raixa, dijous, 12 de maig de 2011.

El paisatge com a recurs educatiu, I per Cata Colom Socias, mestra del CP Es Puig de Sòller.

Amb aquesta imatge la nostra escola, associada a la UNESCO ara fa 20 i més anys, presentava i defensava la proposta de la candidatura de la Serra de Tramuntana com a Patrimoni natural i cultural. Va ser molt ben rebuda i tothom va moure el seu dit per a fer-ho realitat.

L'escola Es Puig i el seu marinatge per la UNESCO.

L'any 1988 es celebra per primera vegada a Espanya la Trobada Estatal d'Escoles Associades a la Unesco i, l'any següent, el C.P. Es Puig hi participa.

El «*Pla d'Escoles Associades a la Unesco*» va esser creat l'any 1953, amb la finalitat de dur a terme un dels objectius bàsics de la UNESCO: fomentar la cooperació i la pau internacional a través de l'educació escolar.

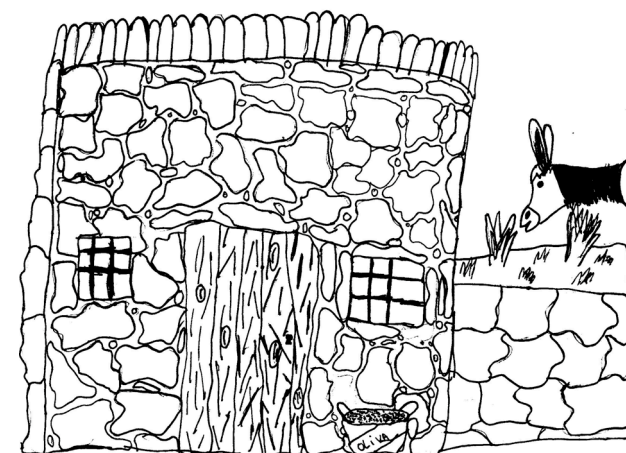
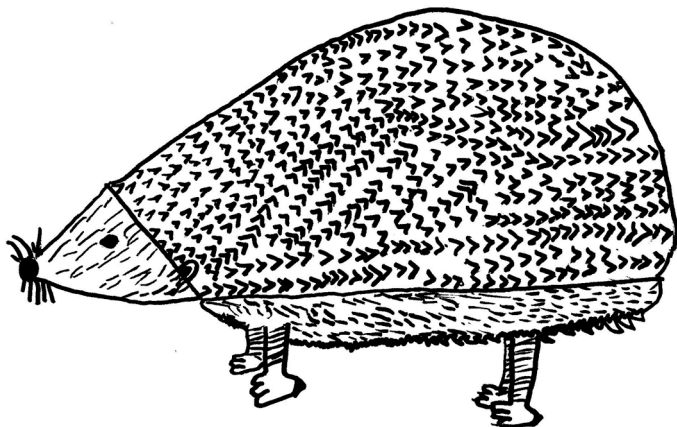
L'activitat d'aquest «Pla d'Escoles» se centra, per tant, en aquests dos aspectes:

- Elaboració i realització de treballs experimentals, per tal de donar a conèixer nous mètodes i material educatiu destinats a una educació per a la comprensió internacional.

- Facilitar intercanvis d'informació, correspondència, material didàctics entre escoles associades de tot Espanya i d'altres països d'arrel del món.

Actualment, a Espanya, hi ha unes 150 escoles associades, les quals treballen aquests temes dins la seva activitat educativa:

- La pau, els problemes mundials i els paper de les organitzacions del sistema de les Nacions Unides per a resoldre'ls: celebració del DENIP,...
- La difusió i respecte dels drets humans : celebració del Dia del Drets Humans,...

- Coneixement de les comunitats de l'Estat Espanyol i d'altres països, partint de la valoració de la pròpia: intercanvi d'experiències a les Trobades anuals d'escoles.
- L'anàlisi de l'home i el medi: el Dia de la Terra, el Dia de l'Arbre,...

Des del començament, l'escola ha participat a quasi totes les Trobades d'Escoles Associades fetes a les diferents comunitats espanyoles organitzadores d'aquestes, entre elles Balears.

La primera a la qual participarem fou a Barcelona (1989). Els principis foren un poc inestables, no sabent quin camí agafar. Erem dos-tres mestres que participàvem i presentàvem la nostra feina feta a la classe : celebració del DENIP, el dia de la Terra, el dia de l'arbre, etc. Vàrem comprovar, després d'uns quants anys, que els temes de les escoles participants sempre es repetien i va esser

quan es va decidir, des de les Trobades, que s'havia de presentar experiències innovadores, engrescadores i impulsar nous projectes internacionals, que des de París ens varen remetre :

LINGUAPAX

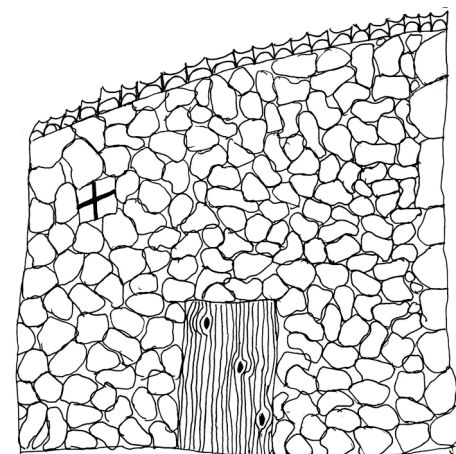
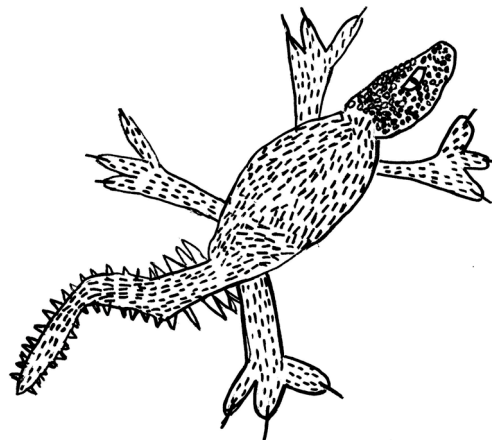
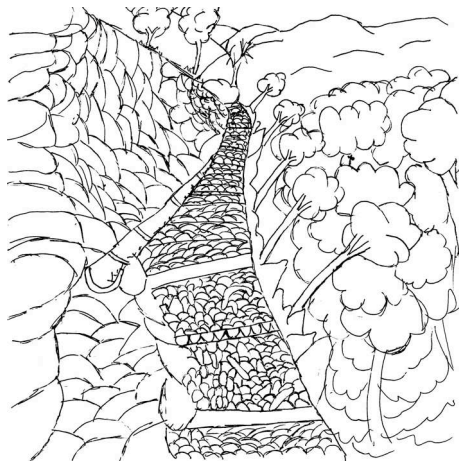
Promou la cooperació entre els pobles a partir de l'ensenyament de les llengües.

MEDITERRANI

Estudi de la temàtica ambiental, intercanvi d'informació, accions comunes de protecció ecològica.

CULTURA DE PAU

« *Les guerres neixen en la ment de les persones, i per tant és en la ment de les persones on cal bastir els baluards de la pau* ».

PARTICIPACIÓ DELS JOVES EN LA PRESERVACIÓ I PROMOCIÓ DEL PATRIMONI MUNDIAL.

I a partir d'aquí l'escola va començar a «viure» tot el que fos el Patrimoni material i immaterial dels nostres voltants: paisatge, costums, festes, arquitectura, tradició,...

Ciutats on s'han celebrat els encontres i la nostres presentacions:

1988 Madrid

1989 Catalunya Barcelona
Una manera innovadora d'estudiar el Medi

1990 Astúries Gijón
Exposició del quadern sobre la tolerància, la pau,...

1991 València Crevillent
Tallers d'Educació Ambiental.

1992 Andalusia Granada
«Descobrim Sóller»

1993 Galícia O Grove

1994 País Basc S. Sebastià
Les sínies, les fonts, les creus de terme

1995 Aragó Terol
Les possessions

1996 Catalunya Barcelona
El tren i el tramvia de Sóller

1997 Castella-Lleó Lleó
Països del món i els nostres alumnes

1998 Cantàbria Camargo

1999 Castella-La Manxa Toledo
L'arquitectura de l'aigua

2000 Catalunya Castelló d'Ampúries
Estudi de les teules pintades

2001 València

2002 País Basc Bilbao

2003 Illes Balears Palma de Mallorca
Organitzadors de l'encontre

2004 Andalusia El Ejido (Almeria)
«Enginy, mans i profit»: oficis, jocs, tècniques artesanies tradicionals,...

2005 Galícia Pontevedra
«Enginy, mans i profit»: expressions orals, tradicions,...

2006 Aragó Saragossa

2007 Castella-Lleó Salamanca
Estud sobre «Les Rondalles Mallorquines»

2008 Andalusia Còrdoba

2009 Astúries Avilés
Patrimoni: «Sa Serra de Tramuntana»

2010 Catalunya Lleida
Patrimoni: l'escola fa un crit per la Serra

2011 Melilla
Patrimoni: Sa Serra de Tramuntana

Una feina engrescadora

Des de fa uns anys ens vàrem apuntar al Projecte «El Patrimonio mundial en manos de los jóvenes» i des del curs 08-09 estam fent feina per **Sa Serra de Tramuntana**, candidata a ser declarada Patrimoni de la Humanitat.

El claustre i els diferents grups educatius posàrem fil a l'agulla amb les següents intencions:

- Treballar dins l'aula la Serra de Tramuntana: flora, fauna, paisatge, medi físic, activitats humanes, rondalles i llegendes,...
- Treballar tot el centre la Serra: setmanes culturals, tallers, jornades de convivència, exposicions, conferències, revista escolar,...
- Participar al concurs convocat pel Consell de Mallorca, elaborant un mural titulat «**l'escola fa un crit per la serra**», on dibuixos i petits escrits il·lustren aquest crit que volem encomanar.

S'han fet tot un plec d'activitats encaminades a aquest fi i que podem resumir així:

Tallers a les aules:

- Hort fàcil.
- Trencaclosques de la Serra.
- Passatemps lligats a les muntanyes de la Serra.
- Any Darwin i la Serra.
- Biblioteca: recerca d'informació sobre la Serra.

- Power Point sobre la fauna de la Serra.
- Taller de babaianes.
- Construcció d'un ferreret i un safereig amb papiroflèxia.
- Construcció de petites casetes (porxos) fetes de cartó amb els seu paisatge característic.

Sortides i descobertes a diferents indrets:

- Possessió de Galatzó, a Calvià.
- Visita al centre de participació de Son Real, a Santa Margalida.
- Parc etnològic de Caimari
- Sortida al Barranc de Biniaraix
- Sortida a Son Torrella

Tallers preparats per grups i persones aliens a l'escola.

- Taller Costa Nord (fer aus amb cartolina).
- Confecció de «paners» amb l'explicació d'un artesà local.
- Elaboració de menjars típics de Mallorca.

Articles, reportatges i col.laboracions a la nostra revista escolar «Tramuntana».

Des de la comissió UNESCO de l'escola s'ha elaborat un document que ens serveix per descobrir un bocinet de la Serra: Es Barranc de Biniaraix.

Totes aquestes experiències de l'escola i les ganes de «viure, estimar i protegir» tot el nostre entorn feren que el cur passat, a la XXXIII Trobada d'Escoles Associades a la Unesco, a Lleida, donàssim una «sempenteta» a la Serra de Tramuntana, candidata a ser declarada Patrimoni de la UNESCO.

Sota el lema « Ciutats per viure i conviure» , els organitzadors de les jornades ens varen donar l'oportunitat d'exposar el nostre «*crit per La Serra*» i donar a conèixer, mitjançant un mural fet pels alumnes de l'escola i la presentació d'un Power Point, el nostre bagatge escolar, explorant, investigant, creant, defensant i protegint aquest ric patrimoni nostre , tant material com immaterial, d'un trocet de la Serra, el Barranc de Biniaraix.

Totes les Escoles ens varen donar suport a la Candidatura i signaren per La Serra.

Enguany, a Melilla, seguirem fent feina per La Serra de Tramuntana, i esperem que, en el futur poguem tots dir que és el nostre Patrimoni, que és PATRIMONI DE LA UNESCO.

Imatge de la passada trobada d'escoles UNESCO. Fou una visita guiada al Parc Nacional d'Aigües Tortes. Un record inoblidable, per la visita i pel que fa al tractament a la nostra Serra.

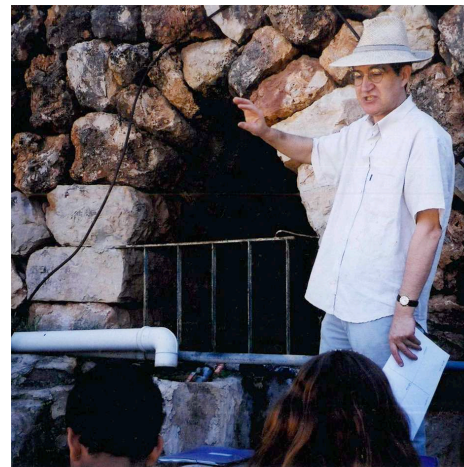
Gràcies !!!

El paisatge com a recurs educatiu, II per Pere Crespí Isern, mestre del CP Es Puig de Sóller.

L'aventura de mirar el món que t'envolta es pot entendre des de dos costats, mirar sense conèixer res o mirar després d'haver conegut la identitat -natural i cultural- de l'indret.

Això és el que volem aconseguir nosaltres, perquè creiem que si coneixem podrem valorar i estimar el que ens envolta. Podrem mirar amb uns altres ulls.

Francisca Sunyer, Catalina Bernat i Jaume Albertí han estat els professionals de l'ensenyament que, amb la seva empenta, han impulsat, dissenyat i convidat amb les seves didàctiques el treball del coneixement de l'entorn proper a l'infant. En el nostre cas, Sóller i la seva geografia.

Per què ens trobam aquí avui? Breu història dels inicis

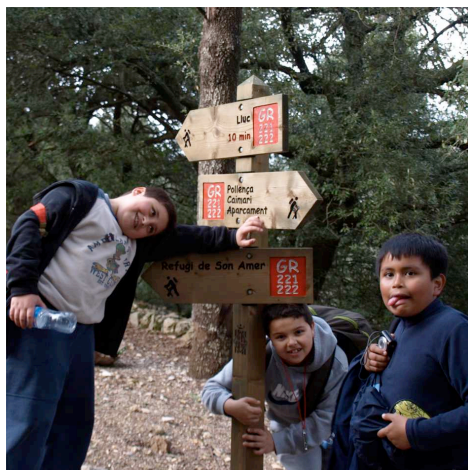
L'any 1976 es va inaugurar el Col·legi Públic Es Puig de Sóller; per tant enguany celebra el seu 35è aniversari i ho fa estrenant pel curs que vé l'etapa d'educació infantil. Passarà de centre públic a Centre d'Educació i Primària.

És un centre situat damunt d'un petit puig, el Puig d'en Canals, ben enmig de la serra de Tramuntana des d'on es pot veure un bon tros de la Serra i gairebé tota la vall de Sóller i un bocí de la badia del Port de Sóller.

És en aquest moment quan la mestra Francisca Sunyer inicia l'experiència d'atracar l'entorn natural i cultural de Sóller i comarca als seus alumnes. El motiu el llegim a aquesta cita:

«Els llibres de text de Coneixement del medi, àrea que llavors es deia Experiència social y natural, segons el meu punt de vista no reflectien gens la realitat dels nins de Sóller o de qualsevol altre lloc o poble de les Illes. Per això, vaig començar a sentir la necessitat de crear material propi i local per estudiar els diferents aspectes del medi dels escolars sollerics».

Més endavant, na Francisca anima a una altra mestra, na Catalina Bernat. Totes dues van fent créixer el dossier de temes: les muntanyes, els torrents, els arbres, les feines del bosc entre d'altres. D'aquesta manera neix sense presses el que elles anomenaren *les sortides* i, de mica en mica, van incorporant nous temes per treballar d'una manera innovadora el medi a l'escola.

La descoberta de l'entorn proper significava tirar les parets baix i sortir fora de les aules per conèixer d'aprop la realitat que ens envoltava.

A més, les anomenades sortides es feien en la nostra llengua, el català.

Hauríem de destacar també que totes aquestes propostes educatives es feien en català amb el consentiment de les famílies; doblement innovador, ja que l'ensenyament era exclusivament en castellà, el català tan sols se treballava de manera oral.

Una altra innovació va ser que alumnes de segon i quart curs de l'antiga EGB treballaven junts les propostes didàctiques, generant així noves maneres de treballar en petit i gran grup. Els grans se sentien importants ajudant els més menuts i aquests alhora es sentien estimulats. D'ells naixien idees genials que s'aprofitaven per enriquir el material.

Les activitats de medi esmentades se combinaven amb el llibre de text, que continuava sent en castellà.

És en el curs 1987-1988 que, per primera vegada i compartint curs dues mestres mallorquines i engrescades (na Catalina Bernat i na Bàrbara Suau), decideixen tancar el llibre de text de Medi i treballar

el dossier de *les sortides* i anar ampliant els temes de les experiències.

És a l'any 1988 quan es crea l'associació d'escoles associades a la UNESCO i, un any més tard, la nostra escola s'hi adhereix.

Aquesta experiència va engrescant a gent i d'aquesta manera na Catalina va sumant al projecte nous temes i suggeriments fets per mestres que van passant pel cicle.

L'any 1995 compareix pel cicle el mestre Jaume Albertí, el qual aporta al projecte una important quantitat de temes elaborats per ell i recollits en tres volums (són enquadernacions amb cuquet). En Jaume anima a na Catalina a confeccionar i editar el quadern titulat *Descobrim Sóller* que recollia tots els temes de medi local fet per na Francisca Sunyer i Catalina Bernat. Aquest treball el va patrocinar l'Ajuntament de la vila amb la col·laboració de l'IES Guillem Colom Casanovas de Sóller.

A partir del curs 2002-2003 tot el material esmentat, ja molt ampliat pels anys transcorreguts, s'utilitza al segon cicle de primària de l'escola Es Puig i, alhora, tots els mestres hi anam aportant i sumant noves idees, nous continguts i les adaptacions pertinents.

L'any 2003, se celebra a Mallorca la trobada d'escoles associades a la UNESCO, on els participants poden visitar la Serra des de la mar. També visiten el primer parc nacional marítimo-terrestre, l'arxipèlag de Cabrera.

Què volem aconseguir amb aquesta manera de fer feina?

Els **objectius** són molt clars, i tal vegada sia només un, el de *mirar el nostre entorn amb uns altres ulls*. Per això els objectius de medi -referits a paisatge natural i cultural- que tenim i volem assolir al segon cicle d'educació primària són:

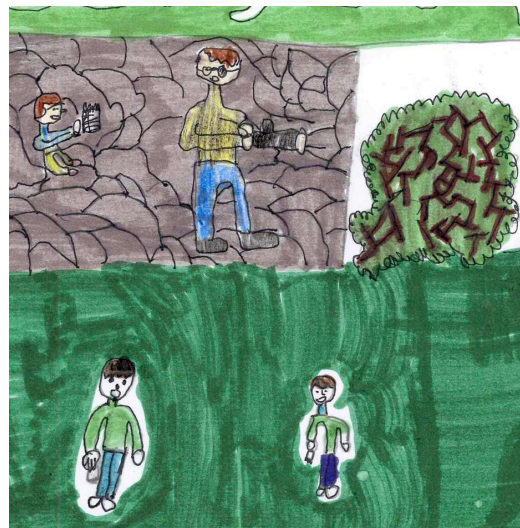
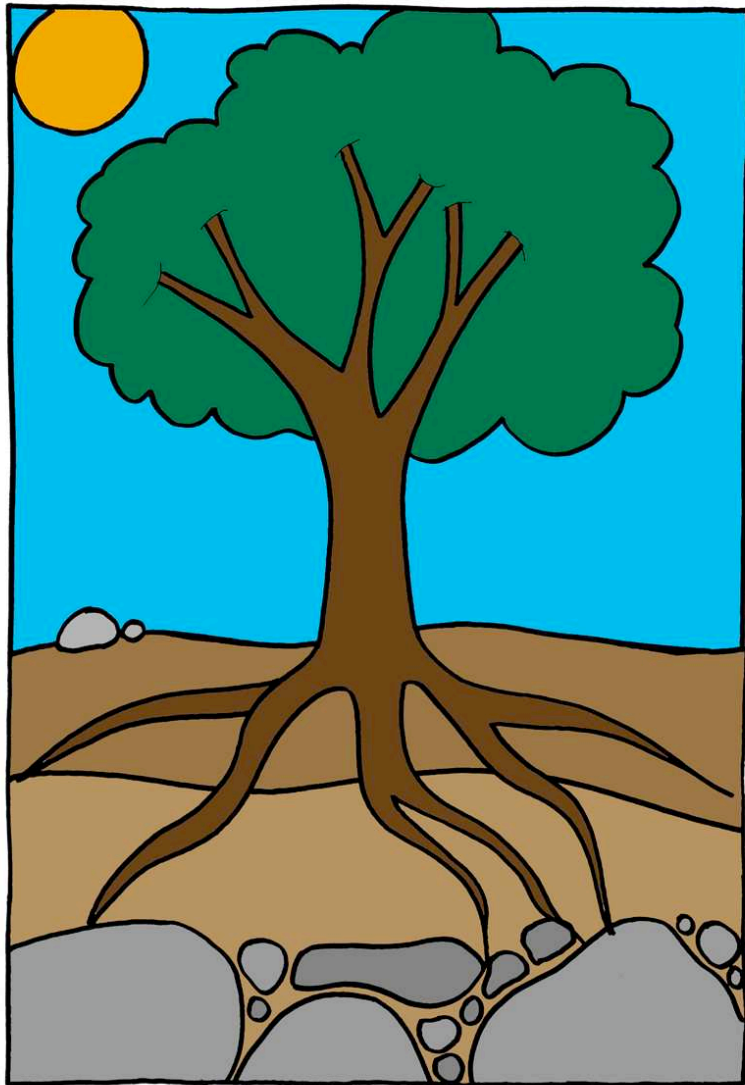
Pel tercer curs:

- Identificar, comparar i classificar els arbres i les plantes salvatges del nostre entorn proper.
- Identificar, comparar i classificar els arbres i les plantes de conreu del nostre entorn proper.
- Conèixer i identificar les parts d'una planta (arbre, arbust i herba) i d'una flor.
- Mostrar interès per la necessitat de conservar el medi natural -la serra de Tramuntana, per exemple- i actuar a favor de la seva defensa i protecció.
- Observar i valorar de manera crítica l'actuació de l'ésser humà sobre el medi.
- Descobrir la tasca dels bombers a favor de la protecció de la naturalesa balear.
- Observar i descobrir el mercat. Les activitats comercials al nostre poble.
- Desenvolupar hàbits de participació en activitats de grup i mostrar un comportament constructiu i responsable.

Pel quart curs:

- Conèixer els diferents accidents geogràfics de la nostra comarca.
- Observar i descobrir el nostre poble: Sóller, carrers, diferent tipologia de construcció, ajuntament, serveis, museus...
- Observar i descobrir el nostre port: geografia, pesca i turisme.
- Conèixer les principals característiques dels vertebrats de les Illes Balears.
- Conèixer i valorar els diferents hàbitats d'aquests vertebrats.
- Observar i valorar de manera crítica l'actuació de l'ésser humà sobre el medi.
- Desenvolupar hàbits de participació en activitats de grup i mostrar un comportament constructiu i responsable.
- Mostrar interès per la necessitat de conservar el medi natural -la serra de Tramuntana, per exemple- i actuar a favor de la seva defensa i protecció.

Què feim per aconseguir aquests objectius?

Els continguts referits a paisatge natural i cultural que treballam al tercer curs de primària són:

Les plantes.

- Com és una planta?
- Els arbres de les muntanyes (olivera, garrover, pi i alzina).
- Els oficis del bosc. Carboners, llenyaters, calciners...

La tafona.

- Què és una tafona?
Com funciona?
- Les seves parts. Adquisició de nou vocabulari, així com també les mesures tradicionals.

Els cultius.

- L'ametler i altres fruiters.
- L'hort.
- Les diferents tècniques i feines a l'hort.

El mercat.

- Morfologia del mercat de Sóller.
- Història del nostre mercat.

Geografia dels aliments.

- D'on provenen alguns aliments.
- Localització al mapa.

El Firó

- Conèixer la història del Firó.
- Comparar la història amb l'actualitat.

Els serveis.

- Els diferents transports. El tren i el tramvia de Sóller.
- Els bombers de Mallorca.

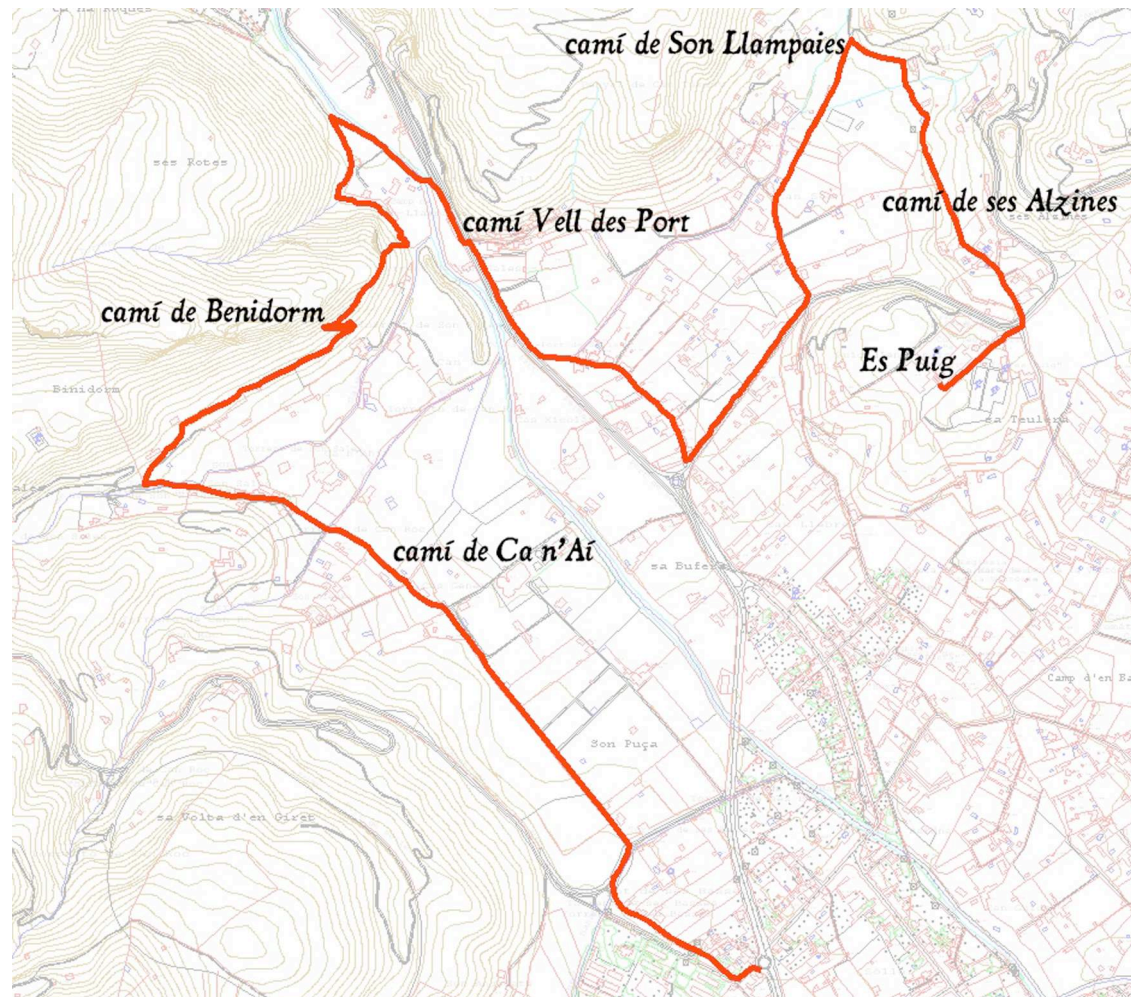
Els **continguts** referits a paisatge natural i cultural que treballam al **quart curs** de primària són:

Geografia de la comarca.

- Termes i límits.
- Accidents, vessants i torrents.
- Serres i muntanyes.
- Torrents de la comarca.
- Costa de Tramuntana.
- Les illes.
- Comunitats Autònomes d'Espanya.
- Europa i el món.

La geografia dels aliments és una activitat on tenim l'objectiu de donar a conèixer l'origen geogràfic d'alguns fruits i verdures, com per exemple la patata, la tomàtiga, la poma, la taronja... Ha estat una activitat molt ben rebuda, ja que entre mapes i històries d'exploradors i comerç amb vaixells antics desperta molt interès i, alhora, mostren molta curiositat. A més, podem parlar d'una dieta equilibrada i la necessitat de menjar segons quines fruites i verdures per a tenir millor salut.

Es Puig-camí de ses Alzines-camí de Son Llampaiés-camí Vell des Port-camí de Benidorm-camí de Ca n'Aí. Aqueix és un itinerari que ens va molt bé per veure paisatge imaginari; és a dir, per imaginar-mos com era la llacuna en temps geològics que anegava gran part de l'horta de Sóller i per veure tota la Serra.

- Descoberta de Sóller.
- Descoberta del Port.

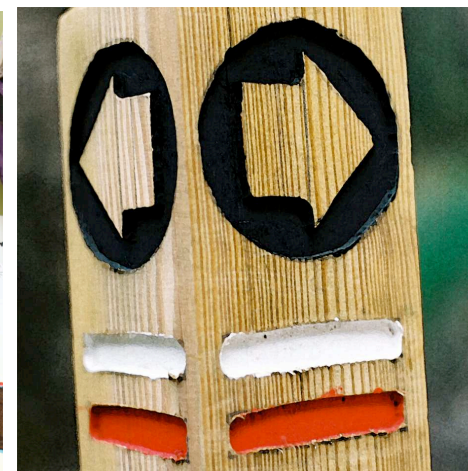
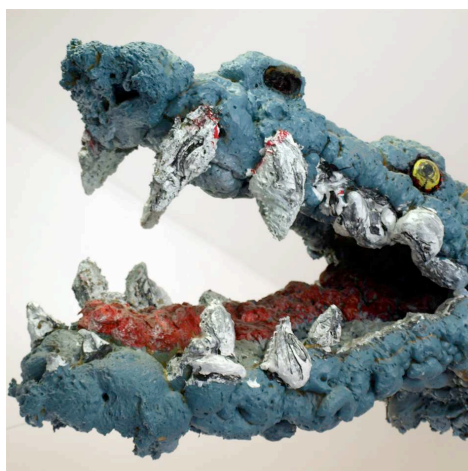
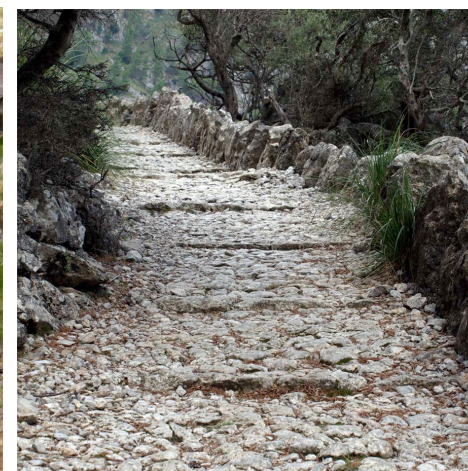
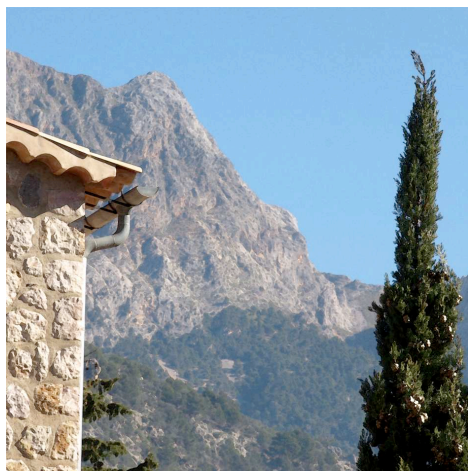
Animals vertebrats de les Balears.

- Classificació general dels vertebrats.
- Mamífers.
- Ocells.
- Rèptils.
- Amfibis.
- Peixos.
- Els vertebrats més característics de les nostres illes.

Tan els continguts com els temes esmentats són dinàmics, vull dir que es van adaptant a les necessitats del grup-classe i a les novetats que surgeixen. Al mateix temps, hi ha un temari addicional que l'anomenem *Història de la vida* (proposat i elaborat pel mestre Jaume Albertí) on començant l'aventura a tercer i acabant a quart, els alumnes van descobrir i coneixent des de la formació de la terra i l'aparició de la vida fins el procés d'hominització i la prehistòria a les nostres illes.

Com ho feim?

Cada setmana tenim tres sessions de medi; dues les dedicam als continguts que us hem esmentat a

l'apartat anterior. L'altra sessió la dedico al programa de l'anomenada *Història de la vida*.

Les sessions solen ser dinàmiques, participatives i, sobretot, estimades i esperades pels alumnes. Els alumnes treballen les fitxes que els hi proposam i solen fer murals i altres activitats semblants.

Totes aquestes feines s'enquadrenen en un àlbum que es lliura a final de curs. A totes les sessions hi practiquem els aprenentatges que anam adquirint a les altres àrees, ja que tenim present que el medi, o la descoberta del medi és l'eix central que pot dirigir el procés d'ensenyament/aprenentatge que ha d'assolir l'alumne. Així, els diferents llenguatges (matemàtic, català, castellà, plàstics i,

Un taller de premsa i les classes de medi.

La serra i els oficis d'un temps.
La serra és un món altre. No poguerem anar a Lluç a veure els boscos d'alzines, va ploure. Però això ens va donar l'oportunitat de canviar la sortida i descobrir els boscos de Valldemossa i alguns dels oficis d'un temps: carboner, calciner i nevater. El carboner era una persona que feia feina al bosc. Tallava llenya i la posava a una stija, on es convertia en carbó. Era una feina molt dura i, a més, tenien que viure a prop de la stija per que no es podia aturar, sempre havia de cremar. Quan el carbó era a punt, la stija es desmuntava. Per això els carboners vivien a les barriques de carboner. A Valldemossa en veiem algunes sense teulada. El calciner era una altra ofici de muntanya. Eren persones que convertien les pedres en calç. Ho feien dins grans forns on posaven molta llenya després pedres una vora l'altra. Encenien el forn i no s'aturaven fins que les pedres ja eren calcs. Els nevaters eren les persones que recollien la neu i la posaven dins un pou de neu (o casa de neu) i la pilaven. Quan tenien el pou ben ple, el deixaven fins els mesos d'abril i maig. Després baixaven la neu convertida en gel. Aquest gel l'empraven per curar cremades als hospital i per fer gelats i altres postres.

GRUP TRAMUNTANA: Fabian, Xenia, Jordi K, Jordi M i Marina F.

Darwin i la seva gran aventura.
Charles Darwin va néixer el dia 12 de febrer de l'any 1809 enguany celebrarem el seu 200è aniversari amb l'any Darwin. Quan va ser més gran, va estudiar medicina fins un cert temps. Un dia de l'any 1831, just quan tenia 22 anys va tenir l'oportunitat d'acompanyar-se amb el vaixell Beagle: una aventura que durà cinc anys.

Darwin va fer la volta al món però el que més li va cridar l'atenció varen ser les illes Galapagos. Allà va trobar uns animals impressionants: tortugues gegants, uns ocells que tenien diferents becs a cada una de les diferents illes... Quan va tornar de la seva gran aventura va escriure un llibre anomenat: "l'origen de les espècies" i va donar a conèixer la seva teoria sobre l'evolució. Va escriure molts llibres sobre el món de la naturalesa i, d'aquesta manera, es va fer famós. Fins que, finalment, va morir l'elc.

GRUP DARWIN: Noire, Marc M, Jaume, Elsa, Patxi i Stefania.

Els alumnes de tercer A hem preparat uns petits reportatges sobre alguns temes que hem treballat al llarg d'aquest curs. Esperem sia del vostre agrat!

De l'olivier a la tafona.

Les olives creixen a l'oliveta, arbre molt antic que el trobem als olivars de la nostra serra. Les olives, quan són madures les cullem i les duem a la tafona. Allà les fan netes i les tiren al trull, on les molen.

La tafona és el lloc on transformen l'oliva en oli. És una construcció afegida a les cases de les possessions de muntanya. Són espais amples i tancats, molt alts. Hi ha dues parts: el trull, on escaquen les olives, i la premsa, on pugen la pila d'exportins plena de pasta i després se tria l'oli. L'oli ja és a punt per menjar un bon pa amb oli. Bon profit!

GRUP TAFONA: Marina A, Marc C, Caterina, Nick i Mateo.

Descobrir el món de les plantes.
Primer varem conèixer qui va ser en Carl von Linné. Va ser un metge i naturalista que va fer la primera classificació dels éssers vius. I, a cada una de les espècies animals i vegetals els hi va posar un doble nom en llatí. Després ens explicaren les parts principals d'una planta: fulles, tija i arrels. Coneguem les parts d'una flor i per què serveixen. Després de la flor, el fruit i les llavors. Com s'escampen per la natura i la importància dels animals per "polinitzar" i, també, per escampar les llavors (les plantes no caminen, es dispersen, s'escampen per la natura). Per veure com funciona una tija, ferem un experiment: -el clavell d'en Bernat-. Agafarem dos tubs de vidre; a un hi posarem aigua amb una mina de retolador vermell, i a l'altre aigua amb una mina de retolador blau. Xaparem la tija d'un clavell blanc per la meitat i la mullarem dins dels dos tubs. Els pétals del clavell blanc varen tornar de color vermell i blau.

Després hem conegut els arbres, frutifers, els diferents fruits i d'on són originaris. Res, una feina!

GRUP BOTANIC: Neus, Martí, Paula, Joan, Noelia i Badre Edine.

EL MERCAT DE SÓLLER

PETITA HISTÒRIA
Abans el mercat de Sóller es feia a la Plaça de la Constitució, al voltant dels pedriscos de davant l'església. Per tal de donar una bona imatge davant els turistes que començaven a venir, els regidors i el batlle decidiren fer un mercat cobert. Era l'any 1937.

Es començaren les obres i al cap de poc temps quedaren aturades per manca de diners ja que al mateix temps havien de tapar un tros de torrent i això encorria molt les obres. L'any 1951 decidiren demanar un préstec al Banc de Crèdit Local d'Espanya i l'any 1952 quedaren acabades.

GRUP MERCAT: Neus, Martí, Paula, Joan, Noelia i Badre Edine.

LA NOSTRA DESCOBERTA
Els nins i nines de tercer varem anar al mercat per conèixer l'activitat que actualment s'hi du a terme. En primer lloc varem fer una volta per tot i ens varem situar al fons per fer una activitat que va consistir en situar les diferents parades a un planell. Hi ha parades de verdura i fruita, una peixeria, dues carnisseries, un bar, una botiga a on venen embottits, arròs, pasta i moltes coses més, una botiga de roba i una immobiliària. Després en grups de tres varem fer entrevistes a les diferents places i a la gent que anava a comprar. Això nos va agradar molt perquè no ho havíem fet mai. Com que ens varem portar molt bé després varem anar a jugar al parc. Un dia farem la posta en comú amb els nins i nines de tercer A. Llegirem les entrevistes i parlarem de les nostres impressions. També mirarem els dibuixos que ferem i farem un mural perquè tots els de l'escola el puguin veure. Això serà després de festes perquè ara hem de fer la Setmana Cultural i tot hom està molt ocupat i les parets repletes.

TERCER B

En aquestes imatges podem observar dues de les feines que solem fer a la nostra revista Tramuntana, aquesta correspon a la número 59. A l'esquerra hi tenim tres reportatges fets en un taller de premsa: els oficis tradicionals, l'any Darwin, la tafona i el món dels vegetals. Mentre que a l'altra part hi tenim un ampli reportatge de la nostra visita al mercat de Sóller, on poguerem investigar i parlar amb moltes persones que hi treballen.

fins i tot, l'anglès) ens són molt útils i, alhora, indispensables per treballar l'assignatura. I, a més, solem repassar i reforçar aprenentatges i eines que hem après tal com descripcions, mesures, vocabulari...

Esmentar també l'hora setmanal d'informàtica, on amb les indicacions del mestre poden visitar i cercar a pàgines web

informacions sobre el tema que anam treballant a l'aula. D'aquesta manera anam ampliant informació i coneixements.

Els diferents treballs que vivim a l'aula solen tenir el seu lloc a un o dos números de la revista Tramuntana, revista que edita l'escola amb l'ajut del centre d'edicions del Servei d'Innovació Educativa de la Conselleria d'Educació i Cultura.

Petita aventura al cor de la Serra, (I)

Els passats dies 25 i 26 de març, els alumnes de quart visqueren i compartiren junts un breu i agradable aventura ben enmig de la Serra de Tramuntana. El dijous visitarem les instal·lacions de Menut. Alzinar, rotlos de sitja i barraques de carboner varen ser un dels temes principals.

Escollar, oïr, caminar, esperar, demanar, compartir... i, sobretot, disfrutar varen ser les accions que més es repetiren al llarg de la jornada.

Dijous. Els alumnes de quart, els alumnes de l'aula Ràpid i els seus mestres es varen dividir en dos grups per acompanyar a dues educadores ambientals de la Conselleria de Medi Ambient. Ambdós grups pogueren visitar els boscs, el viver i la caseta del bosc: on descobrirem alguns dels secrets que amaguen els boscos de la nostra serra. Acabada l'activitat dinarem tots junts a les taules de Menut.

Imatges que ens mostren alguns dels moments de visita al bosc i a la caseta.

18

Dinar tots junts a Menut, jugar a «macadar» i «laberint» al camp de futbol i escoltar les històries d'en Rafel a Son Amer.

per després fer camí per dins els boscos de Lluc fins arribar al camp de futbol. Aquí poguerem disfrutar jugant i riguent fins l'horabaixa. Moxelles a l'esquena caminarem per poder arribar al Refugi de Son Amer. Atravesant la carretera arribarem al camí de les cases. Arribats, els mestres donaren les primeres pautes per respectar el lloc. Ens rebé en Toni, l'encarregat i ens repartí les sales per dormir. Pujarem les moxelles i acabarem de veure les instal·lacions: menjador, sala gran, banyes... Arribada l'hora, ens cridaren per anar a separar un bon plat de macarrons i una peça de fruita. Pansa plena, anarem a prendre una mica l'aire fresc i a jugar una estona. S'acostà l'hora d'anar a dormir. Vistiu als banyes i, tot seguit, dins el sac de dormir, la descançar s'ha dit. Bona nit i fins demà!

Les darreres passes per arribar al refugi. Les primeres instruccions comiure tots junts a un lloc encara desconegut: Son Amer.

19

S'ha d'un dia per recordar: despertar-se i berenar tots junts, gaudir d'una nova descoberta dins la Serra de Tramuntana i la gran fotografia: l'equip del refugi, els alumnes de quart i l'equip de mestres. I fins una altra!

21

Aquest és un reportatge de la revista Tramuntana nº 61. El titularem «Petita aventura al cor de la Serra» i narra de manera gràfica i amb poca lletra la nostra estada de dos dies al Refugi de Son Amer, a Escorca.

Va ser una experiència molt enriquidora, tant per alumnes com per mestres. Treballarem en directe i als indrets esmentats a classe tots els continguts sobre la gestió de la Serra ara i en temps llunyans.

Projeccions de pel·lícules o documentals:

La odisea de la especie, documental de ficció dirigit per Jacques Malaterre, direcció científica de Yves Coppens i coordinació científica de Juan Luis Arsuaga.

Tierra, de Alstair Forthergill i Mark Linfield.

Master & Commander. Al otro lado del mundo, dirigida per Peter Weir i produïda per Samuel Goldwin Films

Binta y la gran idea, curtmetratge de Javier Fesser

La millor que tenim, la teoria de Darwin, de la UIB, any Darwin, 2009

Entre lobos, de Gerardo Olivares

L'arbre i un poema, el Pi de Formentor,
El vestit verd del nostre paisatge,
La tortuga marina a les illes Balears,
Ferreret, el fòssil vivent de la Serra i
Les petjades del passat, oficis perduts de la Serra de Tramuntana, de la Conselleria de Medi Ambient del Govern de les Illes Balears.

«Qui quan és jove no treballa, de vell dorm a sa palla»,
aqueixa és la dita popular que reposa a aquesta volada de teula pintada a Es Poador, una casa del carrer de Sa Font de Fornalutx.
La visita a Fornalutx, que té moltíssims de motius d'interès, pot acabar visitant Can Xoroi, una antiga tafona que es poden veure totes les seves parts i, a més, una excel·lent i original exposició de les teules pintades a Fornalutx amb informació sobre aquesta expressió pictòrica popular.

Presentacions multimèdia:

Qui era Linné, Qui era Darwin, Història de la vida 1, Les fulles caduques, Un crit per la Serra, Records d'una bístia. L'olivar, l'oliva i l'oli, i, fins el moment, El Firó a l'escola.

No hi poden mancar les sortides, descobertes i/o excursions. Aquests darrers cursos hem realitzat les següents sortides i visites:

- Descoberta a Biniaraix i Barranc de Biniaraix.
- Parc Natural de s'Albufera de Mallorca.
- Possessió de Galatzó.

Sortides, descobertes,
excursions...,
no deixen de ser activitats
complementàries que ens
ajuden a donar a conèixer
coses noves, consolidar
coneixaments i, a més, fo-
mentar la tradició i la
identitat d'un poble, d'una
cultura.

- Centre d'interpretació de Son Real, Santa Margalida.
- Museu Balear de Ciències Naturals de Sóller.
- Jardí botànic de Sóller
- Museu Waldren de Deià.
- Museu Modernista de Can Prunera, Sóller.
- Museu de la mar, Port de Sóller.

- Moll de pescadors, barques de bou i conversa amb antics pescadors (padrins d'alumnes).
- Jaciment arqueològic de Son Fornés i museu, a Montuïri.
- Acampada de dos dies al refugi de Son Amer, Escorca.
- Itinerari de la capella de Son Amer, Escorca.
- Bosc de la Serra, Valldemossa.

A totes les sortides o descobertes que realitzam, tenim el costum de dur un estoig i un quadernet de camp on solem agafar apunts, sobretot gràfics. Aquests ens ajuden a transmetre idees i conceptes sobre paper quan ja hem arribat a l'aula.

- Finca pública de Menut, Escorca.
- Caseta des bosc, Menut.
- Tafona tradicional de Can Det, a Sóller
- Tafona industrial de la Cooperativa St Bartomeu, a Sóller.
- Tafona de Can Xoroi, Fornalutx.

- Visita a l'exposició *Les teules pintades a Fornalutx*, a Can Xoroi, Fornalutx.
- Visita a un camp de cultiu (fruiters i hortalisses).
- Visita al mercat de Sóller.
- Visita a l'estació de Sóller.

Les partides fora de l'escola suposen un esforç per tots. Els recursos es van limitant i això dificulta el fet de sortir. D'altra banda però, sortir no tan sols suposa adquirir coneixements, també es consoliden amistats, es fomenten valors, s'experimenta una convivència i es viu l'escola d'una altra manera.

- Visita al Parc de Bombers de Sóller.
- Visita a la biblioteca municipal de Sóller.
- Visita a l'exposició del 450è aniversari de la victòria de l'11 de maig (1561-2011).
- Descoberta de Fornalutx i Binibassí.
- Descoberta del Port de Sóller.
- Descoberta de la vila de Sóller. Plaça i carrers del voltant.
- Visita als olivars de la Serra.
- Descoberta de carrers empedrats de Sóller, Fornalutx i Biniraix.

Aquests alumnes estan observant les marjades d'Ets Abats, a Fornalutx. Aprengueren a conèixer els dos verds, el del taronger i el de l'olivera.

Propostes de descobertes i itineraris (fets o per fer)

a) Anada a Binibassí per Ses Marjades

En aquest itinerari podem treballar l'olivar, la tafona i el molí d'aigua. Així com una construcció de com seria una alqueria.

b) Descoberta de Fornalutx

Fornalutx és un poble amb caràcter i per la seva antiguitat amaga secrets que ja motiven per si sols. Carrers empedrats, rentadores i façanes amb volades amb teules pintades.

El paisatge de la nostra serra, la que vivim i admiram els sollerics i fornalutxencs, és una serra humanitzada, plena d'elements d'obra vista que són el vertader testimoni d'un temps passat. Un temps que ha servit per dissenyar un espai únic on natura i cultura se donen la mà i lluiten contra les inclemències -tan naturals com humanes- que se presenten sense avisar.

Aquest paisatge és també el llibre obert, la guia que -si la volem conservar- hem d'escoltar i seguir per assegurar el seu futur, el nostre futur.

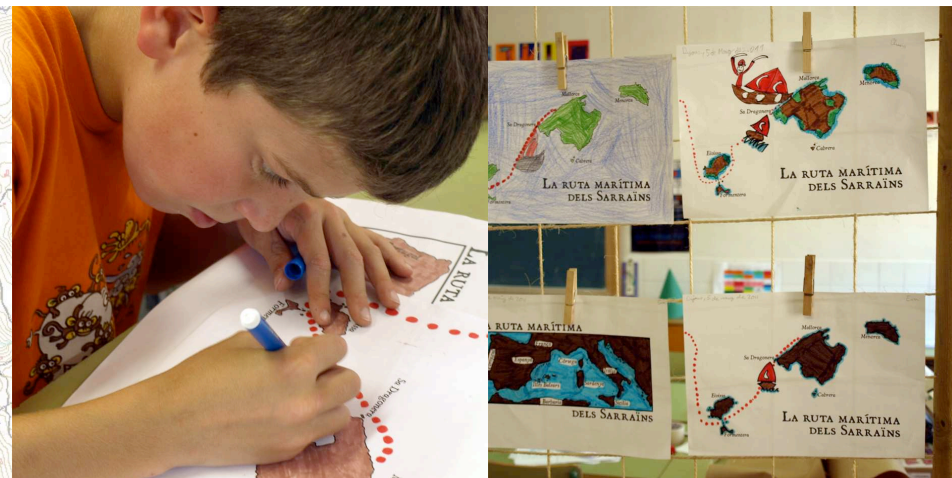
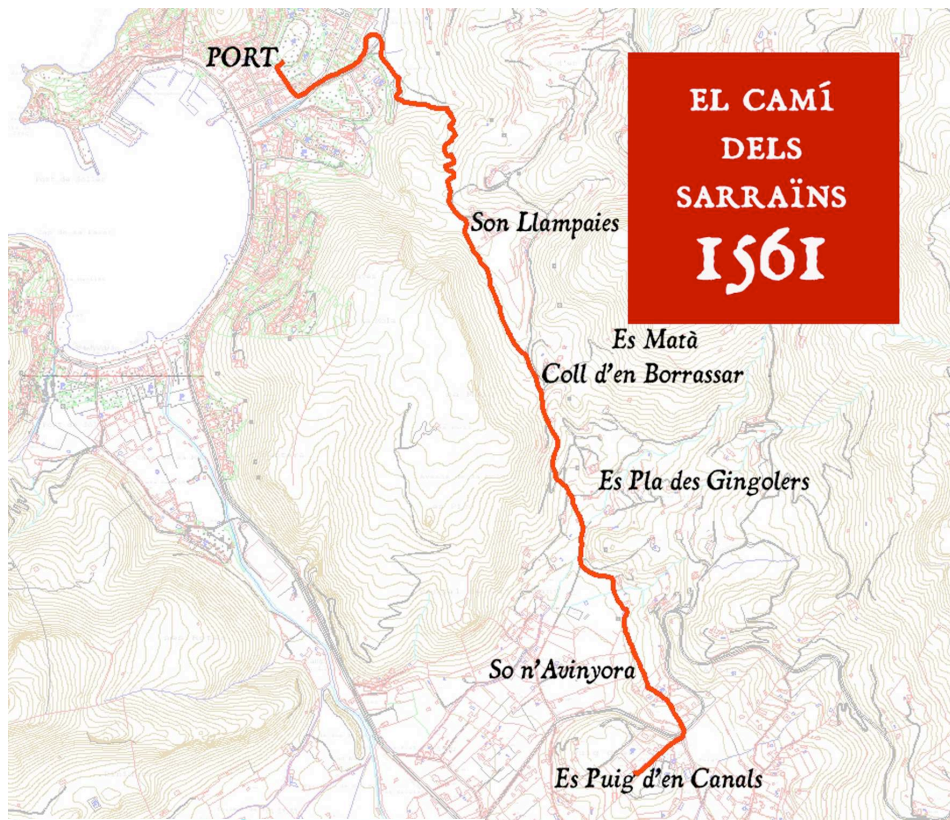
Per això, des de l'escola en podem fer una mica de feina i, així, informar i guiar als nostres alumnes.

c) Barranc de Biniaraix

Descobrir part del Barranc és tota una aventura. Vessants marjades, l'antiga escola de margers, diferents tipologies de camins -de ferradura, de carro i tiranys- i diferents elements de construcció de pedra en sec: marges, escales, pujadors, passadores...

d) Descoberta del Port de Sóller

El tema de la pesca i del sector turístic en són un dels seus principals atractius. Però no podem deixar de banda el Museu de la Mar i les diferents tipologies d'embarcacions.

Escollar, caminar, llegir, investigar... són algunes de les accions que realitzam per conèixer el que ens envolta per així poder valorar i estimar.

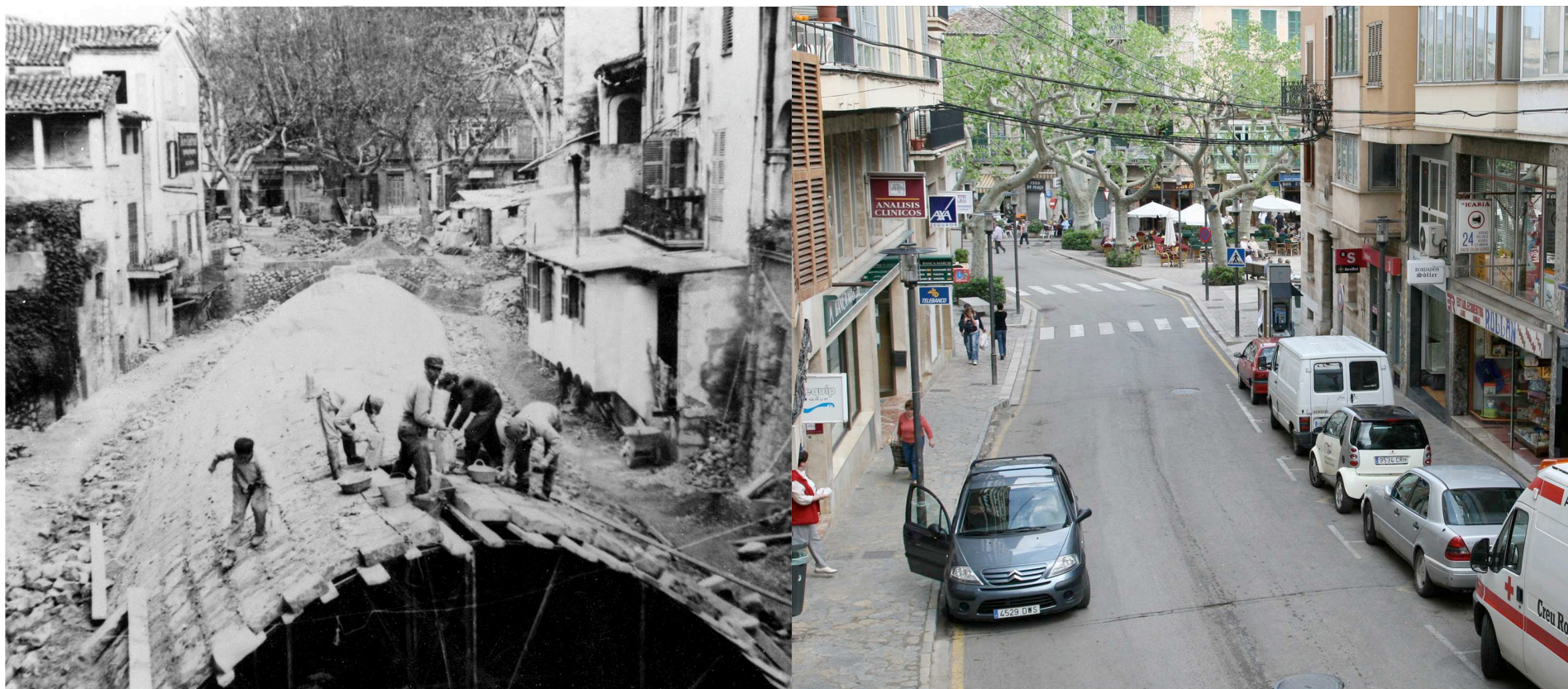

e) *El Camí dels sarraïns*. Camí de Son Llampaiès. Aquest és un itinerari proper a l'escola i l'utilitzam per treballar l'olivar i altres cultius d'arbres fruiters. Però és un dels camins que feren servir els sarraïns per entrar dins la vila ara fa 450 anys.

Dir també que és un dels indrets propers a l'escola on podem veure arbustos i plantes salvatges que hem de conèixer i observar. Per exemple hi podem trobar diferents espècies d'orquídiess quan n'és el temps.

f) Camí vell de Fornalutx.

És un altre camí de temps passats. En Joan Arbona *Mamaies*, veí de la vila de Fornalutx, el va fer per arribar al Coll de s'Illa per anar a fer de guaita ara fa també 450 anys. No tornà, ja que fou capturat pels sarraïns.

Una altra de les activitats interessants és la que tengué en Damià Bestard (fotògraf) quan m'explicà la seva idea de partir d'imatges d'un temps i cercar l'indret des d'on es tirà la fotografia per després disparar i veure els canvis en el temps...
Aquestes dues imatges corresponen a l'Avinguda Jeroni Estades de Sóller, actualment hi passa per davall el torrent Major.

g) Camí de Benidorm.

Aquest seria un itinerari per observar la geografia de la nostra vall, verdadera murada natural de pedra viva: la serra. Conèixer el nom dels diferents puigs i muntanyes de la nostra

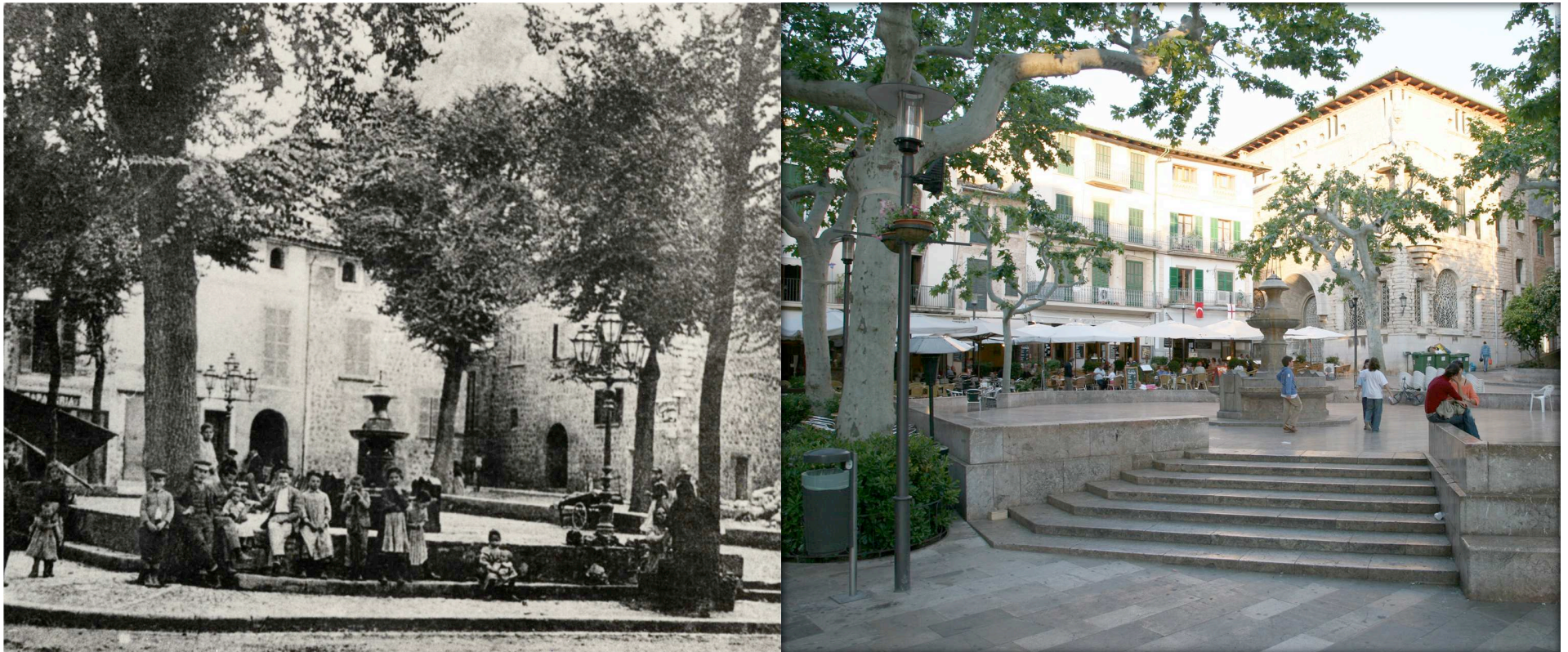
vall i d'alguns petits detalls i secrets de les mateixes (la taca verda de la coma de n'Arbona, els vermells de Sa Serra o els punts grocs de les penyes). O la llacuna dels Notosauris d'aquells temps geològics.

... Pels infants la idea de viatjar dins del temps se'ls hi fa una mica estrany, però cercar a partir d'una imatge de temps llunyà, tal vegada pot arribar a ser divertit.
Aquestes dues imatges corresponen a la Plaça Constitució. Hi podem veure l'ajuntament antic i el pont que creua el torrent Major abans de ser tapat.

Descripció d'algunes activitats o propostes didàctiques

- a) Descobrim Sóller.
- b) Història de la vida.
- c) Geografia física de Sóller, Fornalutx i Deià.

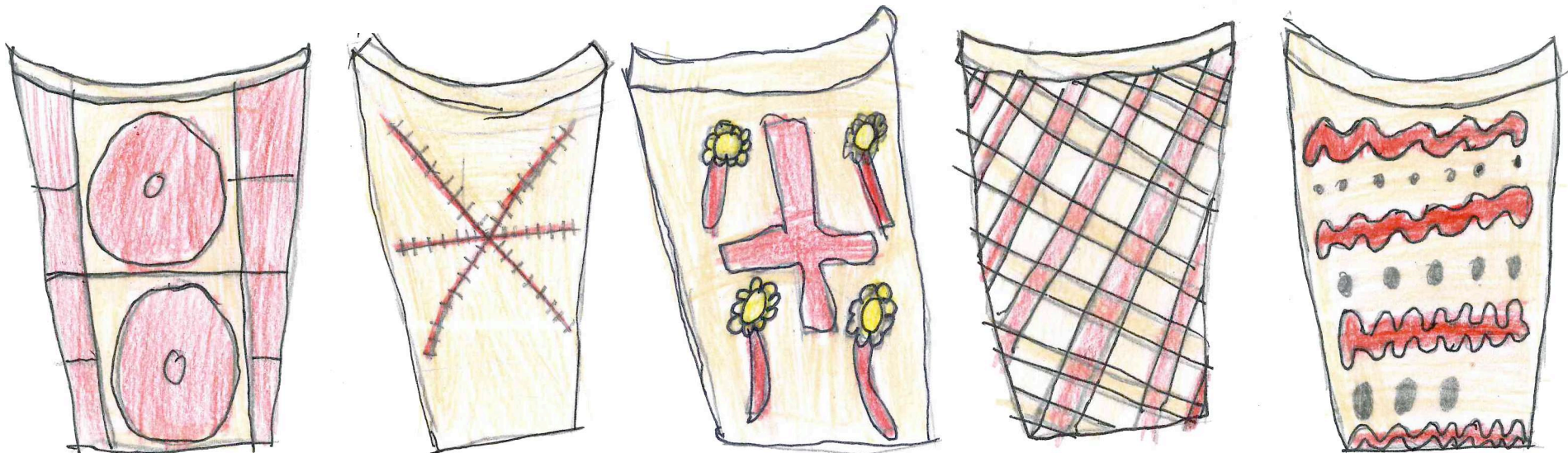
Aquestes dues imatges corresponen a la Plaça Constitució. S'hi veu el brollador i l'alamea on feien mercat. Ara, al fons de la imatge moderna, es veu el Banc de Sóller, edifici modernista.

- d) El camí dels sarraïns.
- e) Geografia dels aliments.
- f) Una història particular de l'11 de maig .
- g) Dos dies a Son Amer.
- h) L'art de fer oli. Oliveres, olivars, olives, collidores, tafones, tafoners, oliers...
- i) Els vertebrats de les illes. Peixos, amfibis, rèptils, ocells i mamífers.

Però, quines altres coses treballam i no es veuen, sino es senten

Aquesta aventura permet conèixer continguts que d'alguna manera ens donen informació del caràcter i la identitat de l'indret on vivim i convivim; però també ens dóna moltes més coses, tal vegada no tangibles, però presents:

- El sentit de la responsabilitat i del compromís, tant pel que fa amb els altres com pel que fa amb l'entorn i l'aprenentatge individual.
- Facilitar un nombrós, ric i divers vocabulari i, com a conseqüència, altres maneres d'expressar-se, tan oral com escrita.
- La relació, la participació i la cooperació amb i per els altres. El procés de socialització és molt important a totes les etapes de la vida. Recordem que vivim en societat i que, volem o no, formam part d'un sistema on tots hi tenim les nostres responsabilitats, drets i obligacions.
- L'observació, l'experimentació i la investigació com a eines per esbrinar els secrets de tot el que ens envolta.

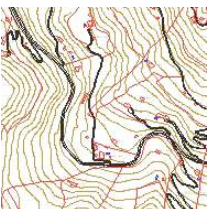
Dels crèdits i agraïments

Els dibuixos són fets pels alumnes de l'escola CP Es Puig de Sòller.

Les fotografies són fetes de Damià Bestard i Pere Crespí.

Els mapes han estat preparats per Joan Arbona.

Les imatges antigues corresponen a la col·lecció particular de Joan Rullan.

Dels textos:

El paisatge com a recurs educatiu, I Cata Colom Socias

El paisatge com a recurs educatiu, II Pere Crespí Isern

Agrair la col·laboració a Joan Arbona i Damià Bestard.

Una darrera cosa

